

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- **Ontwerp van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft maatregelen naar aanleiding van de energiecrisis**
- **Definitieve goedkeuring na adviesvraag aan de VREG en aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State**

SAMENVATTING

De extreem hoge energieprijzen zullen het komend jaar een grote impact hebben op de betaalbaarheid van de energiefacturen voor de gezinnen. Om de impact te verlichten worden een aantal bijkomende sociale energiemaatregelen voorgesteld:

- *Verlenging van de periode waarin het voor de netbeheerders verboden is huishoudelijke afnemers af te sluiten van energielevering;*
- *Aanpassen van de bedragen nooddiediet elektriciteit en aardgas op basis van actuele energieprijzen;*
- *Versterking van de minimale levering aardgas en uitbreiding naar klanten die elektrisch verwarmen via het exclusief nachttarief;*
- *Verruiming van de doelgroep die in aanmerking komt voor de huishoudelijke energiescan;*
- *Uitbreiding van de inhoud van de energiescan met betrekking tot de controle van de geschiktheid van de woning voor de plaatsing van een PV-installatie;*
- *De voorwaarden voor de MijnVerbouwLening met betrekking tot domiciliëring versoepelen;*
- *Het invoeren van een tijdelijke dak- en zoldervloerisolatiepremie voor doe-het-zelvers;*
- *Het invoeren van een vergoedingsregeling voor de meerkost van de minimumsteunregeling van groenestroomcertificaten wanneer die certificaten door de elektriciteitsdistributienetbeheerder terug op de markt worden gebracht.*

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEIN: Omgeving

BELEIDSVELD: Energie

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het wetgevingstechnisch en taaladvies nr. 2022/340 werd op 15 september 2022 bekomen.

Het advies van de Inspectie van Financiën werd op 15 september 2022 verkregen.

Het begrotingsakkoord werd op 30 september 2022 verkregen.

C. EERSTE PRINCIPIËLE GOEDKEURING

De Vlaamse Regering hechtte in vergadering van 30 september 2022 haar eerste principiële goedkeuring¹ aan het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft maatregelen naar aanleiding van de energiecrisis, en gelastte de Vlaamse minister, bevoegd voor de energie, om over het ontwerpbesluit het advies van de VREG in te winnen binnen een termijn van tien dagen. Tevens werd te machtigen om te beoordelen of voornoemd advies aanleiding kon geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst, en werd dezelfde minister gelasten over voornoemd ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van vijf dagen, zoals bepaald in artikel 84, § 1, eerste lid, 3°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State indien zij oordeelt dat voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst

2. **BESPREKING INGEWONNEN ADVIEZEN**

A. *ADVIES VAN DE VREG*

De VREG gaf haar advies op 7 oktober 2022. Het advies gaat als bijlage 2. In haar advies maakte de VREG de hierna volgende opmerkingen:

- De VREG stelt de vraag of aangaande de uitbreiding van een aantal bestaande openbaredienstverplichtingen, opgelegd aan de Vlaamse distributienetbeheerders, onder meer de verplichting om de O.C.M.W.'s te compenseren voor de door hen toegekende "minimale levering" inzake elektriciteit en aardgas, om energiescans aan te bieden en om isolatiepremies toe te kennen, geen noodzakelijkheidstoets dient te gebeuren, zoals voorzien in artikel 30, lid 10, van richtlijn (EU) 2019/944

Hierop dient negatief te worden geantwoord.² Vooreerst bedoelde de VREG waarschijnlijk artikel 31 i.p.v. artikel 30. Dat artikel stelt "*Lidstaten of de door hen aangewezen bevoegde instanties kunnen distributiesysteembeheerders toestaan activiteiten te verrichten anders dan genoemd in deze richtlijn en in Verordening (EU) 2019/943 indien deze activiteiten nodig zijn voor de distributiesysteembeheerders om aan hun verplichtingen krachtens deze richtlijn of Verordening (EU) 2019/943 te voldoen, mits de regulerende instantie tot de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld is. Dit lid laat het recht van de distributiesysteembeheerder om netwerken die geen elektriciteitsnetwerken zijn te bezitten, te ontwikkelen, te beheren of te exploiteren onverlet, indien de lidstaat of de aangewezen bevoegde instantie een dergelijk recht heeft verleend.*"

De voormelde richtlijn voorziet in artikel 9 echter expliciet dat de lidstaten aan elektriciteitsbedrijven "openbaredienstverplichtingen kunnen opleggen, die betrekking kunnen hebben op de zekerheid, waaronder de voorzieningszekerheid, de regelmaat, de kwaliteit en de prijs van de leveringen zijn begrepen, alsmede op de bescherming van het milieu, met inbegrip van energie-efficiëntie, energie uit hernieuwbare bronnen en

¹ VR 2022 3009 DOC.1060

² Ook de stelling van de VREG in voetnoot 3 dat de meeste sociale en ecologische ODV's kosten veroorzaken die volgens de regulator 'ongelateerde kosten ter ondersteuning van ongelateerde beleidsdoelstellingen' zouden vormen kan niet worden gedeeld. Een dergelijke visie lijkt in het kader van het Europees energiebeleid zoals vertolkt in de richtlijn(en) en de verordening uit te gaan van een minimalistische en kortzichtige visie die niet strookt met de bewoordingen en intenties van de Europese regelgever die juist op ecologische maatregelen wil inzetten én die expliciet in de richtlijn de bescherming van kwetsbare afnemers benadrukt. Het is dan ook frappant dat de regulator hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en sociale bescherming als "ongelateerde beleidsdoelstellingen" lijkt te willen beschouwen.

bescherming van het klimaat.” Dit houdt zodoende in dat de mogelijkheid expliciet door de richtlijn werd voorzien, te meer daar de netbeheerders ook onder de definitie van “elektriciteitsbedrijf” vallen. Tevens stelt de richtlijn in de consideransen dat de lidstaten daarbij over een brede discretionaire bevoegdheid beschikken.

Voorts stelt de richtlijn in artikel 27 expliciet dat de lidstaten waarborgen dat alle huishoudelijke afnemers en, indien zij dat dienstig achten, kleine ondernemingen, aanspraak kunnen maken op universele dienstverlening, dat wil zeggen het recht op levering van elektriciteit van een bepaalde kwaliteit tegen concurrerende, eenvoudig en duidelijk vergelijkbare, doorzichtige en niet-discriminerende prijzen op hun grondgebied. Om de universele dienstverlening te waarborgen, kunnen de lidstaten een noodleverancier aanwijzen. Voorts dienen de lidstaten conform artikel 28 “kwetsbare afnemers” te beschermen. Dit is wat middels dit besluit gebeurt.

Tot slot dient te worden opgemerkt dat onder het huidige geldende Europees communautair acquis van een dergelijke noodzakelijkheidstoets voor aardgas (nog) geen sprake is.

- De VREG meent dat de voorgestelde aangepaste compensatie met betrekking tot de opkoop van groenestroomcertificaten door de elektriciteitsdistributienetbeheerders een stap in de goede richting is, maar merkt op dat de regeling aangaande ecologische openbaredienstverplichtingen niet recurrent zou zijn.

Dit moet worden genuanceerd: juist zoals de bestaande regeling uit artikel 6.4.14/2, §2, is de ontworpen regeling algemeen geldend en qua temporeel toepassingsgebied niet beperkt tot één jaar, maar net zoals de bestaande regeling is ook de nieuwe regeling gekoppeld aan de beschikbare middelen die jaarlijks daarvoor ingeschreven zijn op de algemene uitgavenbegroting voor dat jaar en de middelen uit het Energiefonds die daarvoor beschikbaar gesteld zijn. De beschikbare middelen kunnen zodoende van jaar tot jaar fluctueren, of zelfs op nul worden gezet.

- De VREG merkt op dat een begrenzing tot 10 ampère ook tot problemen kan leiden voor netgebruikers met accumulatieverwarming die niet langer gebruik maken van hun “uitsluitend nachttarief”-meter en hun accumulatieverwarming en/of sanitair warm water via de hoofdmeter aansturen. Bovendien kan 10 ampère ook voor netgebruikers met een warmtepomp onvoldoende blijken (bijvoorbeeld bij de opstart van de warmtepomp).

Hiervan wordt akte genomen, maar de ontworpen regeling is om de hierna volgende redenen toegespitst op het uitsluitend nachttarief. Uitsluitend nachttarief houdt in dat de netgebruiker beschikt over een apart afnamepunt dat enkel 's nachts werkt op basis van een puls die door de elektriciteitsdistributienetbeheerder wordt gegeven. 's Nachts laadt de installatie (de ‘accumulator’) op om gedurende de rest van de dag warmte op commando af te geven.

Daar waar accumulatieverwarming enkel kan worden gebruikt voor de verwarming van de woning of appartement, kan een warmtepomp echter ook gebruikt worden voor andere applicaties (jacuzzi, sauna, verwarmd zwembad, ...).

Het probleem is voorts dat terwijl de elektriciteitsdistributienetbeheerder wel exact weet heeft van alle netgebruikers die onder het uitsluitend nachttarief vallen, maar dat hij geen weet heeft van mensen die accumulatieverwarming gebruiken zonder uitsluitend nachttarief of die een warmtepomp hebben staan.

De invoering van het capaciteitstarief door de VREG zorgt er voorts voor dat men het verbruik het best aanpast naar een vlak, regelbaar verbruik, dus met zo weinig mogelijk pieken. Het

capaciteitstarief heeft immers als consequenties dat men tarifair wordt afgestraft voor het hebben van verbruikspieken. Netgebruikers die verwarmen op basis van uitsluitend nachttarief zullen dan ook extra zwaar worden getroffen door de consequenties van dit nieuwe tariefsysteem, en hun verbruikte elektriciteit zal hierdoor beduidend duurder worden. Het risico op zelfafsluiting is voor dergelijke netgebruikers gedurende de huidige energiecrisis daardoor ook groter. Hierin verschilt een dergelijke accumulatieverwarming met uitsluitend nachttarief van andere verwarmingsvormen zoals een warmtepomp of accumulatieverwarming zonder het uitsluitend nachttarief: dergelijke netgebruikers kunnen immers net die pieken vermijden door een egalere verbruikspatroon te hebben.

Met uitsluitend nachttarief kan men die pieken niet vermijden want men beschikt maar over een beperkt aantal uren waarbinnen je je accumulatieverwarming kan laten opladen. Die pieken vermijden kan dus enkel door afstand te doen van het uitsluitend nachttarief, waardoor men kan spreiden op voorwaarde dat men de installatie aanpast door ze regelbaar te maken of om te bouwen (bijv. door juist een warmtepomp plaatsen), maar dat is iets wat niet altijd financieel of zelfs technisch haalbaar is voor een bestaande woning of bestaand appartement.

Daarenboven komt nog dat de VREG beslist heeft om de korting voor het uitsluitend nachtverbruik voor de kosten gerelateerd aan de openbare dienstverplichtingen af te bouwen van 75% in 2020 naar 70% in 2021 en vervolgens tot 2028 deze korting verder af te bouwen met 10 procentpunten per jaar. Ook dit heeft expliciet voor deze specifieke categorie netgebruikers gelijktijdig een extra tariefverhogend effect waar andere netgebruikers niet mee worden geconfronteerd.

Om die redenen is er een objectief onderscheid tussen enerzijds netgebruikers met uitsluitend nachttarief, en andere netgebruikers, en wordt het toepassingsgebied van de regeling tot die groep beperkt.

- De VREG bemerkt dat de invoering van de nieuwe doe-het-zelf isolatiepremie, naast de eigenlijke premiekosten, ook bijkomende behandelingskosten veroorzaakt. De premie wordt immers niet in het unieke loket van *Mijn VerbouwPremie* geïntegreerd. De bijkomende behandelingskosten worden in de Tariefmethodologie 2021-2024 van de VREG als endogeen behandeld en leiden op termijn tot een verhoging van het toegelaten inkomen voor de elektriciteitsdistribuenttarieven.

Hiervan wordt akte genomen.

- De vergoeding uit het ontworpen artikel 6.4.14/2 wordt verstrekt tot uitputting van het budget en wordt verdeeld naar rato van het bedrag dat per elektriciteitsdistributienetbeheerder is uitbetaald in het kader van de verplichting, vermeld in artikel 7.1.6, §1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit houdt in dat de vergoeding verhoudingsgewijs wordt gekoppeld aan de daadwerkelijke uitgaven die de netbeheerders met betrekking tot het uitbetalen van de minimumsteun maken.

De VREG meent dat een gelijkaardige verdeelsleutel ook billijk zou kunnen zijn voor wat betreft de verdeling van de meerkosten van de certificatenopkoopverplichting, vermeld in artikel 7.1.6, §2 en artikel 7.1.7, §2 van het Energiedecreet. De huidige verdeelsleutel in deze artikelen ("in verhouding tot de hoeveelheden verdeelde elektriciteit in het jaar n-1") leidt volgens de regulator immers niet tot gelijke ODV-tarieven bij alle netbeheerders. De ODV-tarieven worden immers niet of niet uitsluitend op basis van de hoeveelheden verdeelde elektriciteit in het jaar n-1 bepaald. De VREG stelt daarom voor om de woorden "in verhouding tot de hoeveelheden verdeelde elektriciteit in het jaar n-1" op te heffen in de artikelen 7.1.6, §2 en artikel 7.1.7, §2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Hiervan wordt akte genomen, maar aangezien dat een decretale aanpassing vereist, valt dat buiten de scope van dit ontwerpbesluit.

B. ADVIES VAN DE AFDELING WETGEVING VAN DE RAAD VAN STATE

Op 10 oktober 2022 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme verzocht binnen een termijn van vijf werkdagen een advies te verstrekken over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering 'tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft maatregelen naar aanleiding van de energiecrisis'. Het advies werd verstrekt op 17 oktober 2022 en gaat als bijlage 3. In haar advies maakte de Raad de volgende opmerkingen:

- De Raad meent dat de adviesvraag wat artikel 2 en 5 van het ontwerp betreffen onontvankelijk is omdat doordat het concrete bedrag nog niet is ingevuld, de tekst niet definitief is.

Hiervan wordt akte genomen. Een dergelijke formalistische houding valt evenwel erg te betreuren daar de loutere hoogte van het bedrag van het noodkrediet zelf eigenlijk geen impact heeft op de voor advies voorgelegde juridische tekst. Omwille van de hoogdringendheid van de energiecrisis zal het ontwerp toch verder doorgang dienen te vinden. Wat de concrete vaststelling van het bedrag betreft: zie infra punt 3.

- De Raad meent dat de aangehaalde motivering van het verzoek om spoedbehandeling kan worden aanvaard voor de bepalingen van het ontwerp die rechtstreeks verband houden met de toegang tot en de betaalbaarheid van elektriciteit en aardgas, namelijk de wijziging van de regels inzake de minimale levering van elektriciteit en aardgas (artikelen 3, 4, 6 en 7) en het afsluiten van de toevoer van elektriciteit en aardgas (artikelen 15 en 16). De motivering gaat volgens de Raad echter niet op voor de overige bepalingen van het ontwerp. De Raad meent dat de stijging van de energieprijzen immers geen verantwoording kan bieden voor het spoedeisend karakter van om het even welke maatregel die mogelijk een weerslag zou kunnen hebben op de energiefactuur van huishoudelijke afnemers of die tot een mogelijke vermindering van hun energieconsumptie zou kunnen leiden.

Hiervan wordt akte genomen, maar dit standpunt kan niet worden gedeeld. Het is dan ook bevreemdend te moeten constateren dat de Raad van State te midden van de ergste energiecrisis sinds de jaren '70 ondersteuningsmaatregelen die op korte termijn aanzetten tot een hogere energie-efficiëntie en waardoor gedurende de komende winterperiode huishoudelijke afnemers maatregelen kunnen nemen die leiden tot een lager energieverbruik (en zodoende een lagere energiefactuur) als niet hoogdringend beschouwt, en dit onder andere omdat de energiecrisis "al een tijdje aan de gang is". Het feit dat de stijging van de energieprijzen "al een tijdje aan de gang is" doet immers geen afbreuk aan de noodzakelijkheid en dringendheid van de thans voorliggende maatregelen die er op geënt zijn op korte termijn de huishoudelijke afnemers, en voornamelijk de meest kwetsbare afnemers, een perspectief te bieden door enerzijds diens toegang tot energie te vrijwaren, en anderzijds diens afhankelijkheid van energie te helpen verkleinen.³

³ Er dient trouwens op te worden gewezen dat in het licht van Verordening (EU) 2022/1854 van de Raad van 6 oktober 2022 betreffende een noodinterventie in verband met de hoge energieprijzen de lidstaten trouwens juist dringend werk dienen te maken van maatregelen die het totale maandelijks bruto-elektriciteitsverbruik met 10 % verminderen. Deze maatregelen dragen op relatief korte termijn bij tot het verwezenlijken van die doelstellingen.

Het is dan ook nodig dat de kwetsbare afnemers eerst in staat worden gesteld om concrete maatregelen te identificeren waardoor ze hun woning energiezuiniger kunnen maken. Vandaar de uitbreiding van het toepassingsgebied van de energiescans. Een deel van de beoogde doelgroep heeft niet noodzakelijk een idee van wat te doen en waarmee eerst te beginnen. De energiescan helpt om te identificeren en om remedies voor te stellen. Zoals vastgesteld in het besluit van de administrateur-generaal van 14 december 2011⁴ betreft een energiescan betreft immers een doorlichting die, op basis van een bezoek ter plaatse, die een eerste beeld geeft van de energiesituatie en het energiebesparingspotentieel op het vlak van gebouwschil, verwarming, sanitair warm water, verlichting, elektrische apparaten en gedrag, en waarbij tijdens het eerste bezoek de energiefactuur kan worden gescreend in functie van optimalisatie op basis van onder meer een leveranciersvergelijking, premies voor energiebesparende investeringen kunnen worden toegelicht en op de plaatsen waar dat zinvol wordt geacht spaarlampen, een spaardouchekop, radiatorfolie, buisisolatie, tochtstrips, een timer voor een waterboiler, een stroomverdeeldoos met schakelaar kunnen worden geplaatst en radiatoren kunnen ontlucht worden, of een voortgangscontrolebezoek waarbij energiebesparende investeringen kunnen worden uitgevoerd. De stelling van de Raad dat indien aan de energiescan geen gevolg wordt gegeven, de energieconsumptie niet zal afnemen heeft dan ook geen enkel uitstaan met de realiteit. Dit toont niet enkel een gebrek aan kennis met betrekking tot de materie aan maar toont ook aan dat de Raad op dit punt eerder niet gegrond is in de dagelijkse realiteit waar veel gezinnen dag op dag mee kampen.

Voorts kunnen er door de huishoudelijke afnemers een aantal “quick wins” worden gerealiseerd zoals zelf dak- of zoldervloerisolatie plaatsen als een aannemer op korte termijn niet beschikbaar is: hiervoor wordt in een concrete ondersteuning voorzien zodat kwetsbare afnemers hiervoor de nodige financiële ondersteuning kunnen ontvangen.

Het aanhouden van de vereiste inzake domiciliering op het moment dat de *Mijn VerbouwLening* wordt aangevraagd, heeft dan weer als gevolg dat heel wat eigenaars die hun woning nog grondig wensen te renoveren alvorens er daadwerkelijk te gaan wonen, van dit leningsinstrument geen gebruik kunnen maken. Dit kan dan weer aanleiding zijn om de investering niet door te voeren, wat consequenties heeft voor de energiefacturen. Vaak zal de bevoegde ambtenaar of wijkagent bij controle zelfs vaststellen dat het onmogelijk is om in een woning waar bijv. het dak of de ramen nog ontbreken een domicilie te vestigen. De *Mijn VerbouwLening* biedt prefinanciering gericht op energetische renovatie, hernieuwbare energie en woningkwaliteit, voor lage en middeninkomens. Net deze doelgroepen ervaren de impact van de energiecrisis heel zwaar aan den lijve. Op dit ogenblik is de *Mijn VerbouwLening* nog steeds renteloos, doch is dit instrument gekoppeld aan de wettelijke rentevoet, die jaarlijks in januari door de FOD Financiën wordt bepaald. Bij een wettelijke rentevoet van >3%, zal de *Mijn VerbouwLening* ook rentedragend worden. Gelet op de huidige rentevolutes, is het niet ondenkbaar dat het renteloos karakter van 2023 verdwijnt. Het is dan ook noodzakelijk dat drempels om toegang te krijgen tot een voordelig financieringsinstrument om aldus de energiefactuur naar beneden te krijgen en het gezinsbudget te vrijwaren, zo snel mogelijk worden weggewerkt.

Omwille van de hoogdringendheid van de huidige energiecrisis zal het ontwerp toch verder doorgang dienen te vinden.

⁴ Besluit van de administrateur-generaal van het Vlaams Energieagentschap van 14 december 2011 houdende het vastleggen van de minimale kwaliteitslabels waaraan koelkasten en wasmachines moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een kortingsbon en de minimumvereisten waaraan energiescans moeten voldoen, zoals het laatst gewijzigd bij het besluit van de administrateur-generaal van 6 oktober 2022.

- De Raad van State stelt dat erover gewaakt zal moeten worden dat de grens voor steun van maximum 15 miljoen euro per jaar per elektriciteitsdistributienetbeheerder die uit de toepassing van besluit 2012/21/EU voortvloeit niet wordt overschreden. Indien dit toch zou gebeuren, moet het ontwerp alsnog worden aangemeld bij de Europese Commissie.

Hiervan wordt akte genomen, maar het bedrag van de DAEB-steun wordt voor de individuele elektriciteitsdistributienetbeheerders door de invoering van deze nieuwe vergoeding voor de minimale levering van elektriciteit zeker niet overschreden.

- De Raad stelde zich de vraag hoe het verschil in behandeling dat de ontworpen regeling doet ontstaan tussen netgebruikers met uitsluitend nachttarief en andere netgebruikers kan worden verantwoord.

De Raad meent na onderzoek van de tekst en de haar verstrekte verduidelijking (zie ook supra bij de bespreking van het advies van de VREG) echter dat kan worden aanvaard dat de beperking van het toepassingsgebied van de ontworpen regeling tot huishoudelijke afnemers bij wie een budgetmeter voor elektriciteit is geïnstalleerd en die zijn aangesloten op het elektriciteitsdistributienet met toepassing van het uitsluitend nachttarief, redelijk is verantwoord.

- Luidens artikel 5.3.1, §1, eerste lid, van het Energiebesluit van 19 november 2010 kan de huishoudelijke elektriciteitsafnemer, zodra de elektriciteitsdistributienetbeheerder of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit de levering overneemt, alleen elektriciteit verbruiken via de geactiveerde voorafbetalingsfunctie in de digitale meter. De Raad van State meent dat kan worden aangenomen dat er bij een huishoudelijke afnemer die het voorwerp uitmaakt van een afsluiting van de toevoer van gas of elektriciteit, in beginsel een digitale meter moet zijn geplaatst. Indien dat door zijn eigen toedoen niet mogelijk is gemaakt, is het redelijk verantwoord dat de afnemer in kwestie niet van de ontworpen regeling kan genieten.

De Raad stelt echter vast dat artikel 5.3.1, §3 van het Energiebesluit van 19 november 2010 zelf in een uitzondering voorziet op het beginsel van de plaatsing van een digitale meter als die plaatsing technisch niet mogelijk is. De ontworpen regeling leidt volgens de Raad derhalve tot een gelijke behandeling van twee verschillende categorieën van huishoudelijke afnemers bij wie geen digitale meter is geplaatst: enerzijds, de afnemers die de plaatsing van een digitale meter weigeren en die derhalve door hun eigen toedoen niet over een digitale meter beschikken en, anderzijds, de afnemers die onvrijwillig niet over een digitale meter beschikken, bijvoorbeeld omdat die plaatsing technisch niet mogelijk is of omdat zich een vertraging heeft voorgedaan bij de plaatsing van de digitale meter. In het licht van de doelstelling van de ontworpen regeling, namelijk “vermijden dat een afnemer die de plaatsing van een digitale meter met budgetmeterfunctie weigert aan vol vermogen kan blijven verbruiken en massaal schulden kan blijven opbouwen”, is die gelijke behandeling van verschillende gevallen volgens de Raad niet redelijk verantwoord. De Raad meent dan ook dat het toepassingsgebied van de ontworpen regeling moet worden uitgebreid tot de gevallen waarin er geen digitale meter is geplaatst om technische redenen of om andere redenen onafhankelijk van de wil van de huishoudelijke afnemer in kwestie.

Met dit advies kan deels worden ingestemd wat betreft die gevallen waarin er conform artikel 5.3.1, §3 omwille van technische redenen geen digitale meter is geplaatst. Daarom wordt aan het ontworpen artikel 12.3.32 een extra categorie toegevoegd, namelijk de gevallen waar conform artikel 5.3.1 een autonome stroombegrenzer is geplaatst. Om de aantallen in perspectief te plaatsen: op 31 december 2021 ging het over 390 of 0,01% van het aantal huishoudelijke afnemers.

Wat de andere gevallen waar om een andere reden dan een technische reden of een weigering geen digitale meter werd geplaatst, voorziet het huidige Energiebesluit van 19 november 2010 niet in een uitzondering die aanleiding geeft tot de plaatsing van een autonome stroombegrenzer.

Zoals het cascademechanisme uit titel V van het Energiebesluit werkt, moet een netgebruiker door de verschillende stappen cascaderen alvorens er als 'measure of last resort' kan worden overgegaan tot afsluiting. Een van die eerste stappen is het plaatsen van een digitale meter als er op dat afnamepunt in kwestie nog geen digitale meter was geplaatst. Als men zodoende in de fase van afsluiting terecht komt had er eigenlijk reeds lang een digitale meter moeten zijn geplaatst.

Ook dient er op te worden gewezen dat een afsluiting sowieso enkel maar kan na het volgen van een procedure bij de Lokale Adviescommissie (LAC). Zelfs in de door de Raad geponeerde hypothese, quod non, zijn er voor die gevallen beschermingsmaatregelen aanwezig en zal casus per casus worden geoordeeld of een afsluiting wenselijk is of niet. In de hypothese dat de netbeheerder een dergelijk dossier waar zij zelf exclusief aan de oorzaak zou liggen toch naar de LAC brengt, dan zal de LAC niet instemmen met het afsluiten.

Het lijkt dan ook beter om deze restcategorie over te laten aan de appreciatie van de LAC die op individuele basis zal oordelen of een afsluiting in dat geval al dan niet gerechtigd is.

3. AANPASSINGEN AAN HET ONTWERP VAN BESLUIT VAN DE VLAAMSE REGERING

Aan het ontwerpbesluit werden de volgende wijzigingen aangebracht:

- ARTIKEL 2 en ARTIKEL 5: Bij de kadering van het eerste voorstel wordt de automatische activatie van het noodkrediet vermeld. Het noodkrediet wordt sinds juli 2022 uitgedrukt in euro, waar dit voorheen in kWh was (200 kWh voor elektriciteit en 1000 kWh voor aardgas). Gelet op de gestegen prijzen werd het bedrag voor gas en elektriciteit bepaald op 75 euro. Om te vermijden dat dit noodkrediet slechts met verbruik tijdens een heel korte periode zou overeenkomen, is het relevant bij de hoogte ervan rekening te houden met de prijsevolutie. Op 8 juli 2022 keurde de Vlaamse Regering daarom al het voorstel goed om van 1 november 2022 tot en met 30 juni 2023 voor het noodkrediet tijdelijk hogere bedragen toe te passen: 90 euro voor elektriciteit en 140 euro voor aardgas. Aan het in juni 2022 geldende standaardtarief bij de netbeheerder waren deze bedragen goed voor 213 kWh elektriciteit en 1046 kWh aardgas, wat in lijn blijft met de aanvankelijk beoogde grootteorde.

Het standaardtarief dat de netbeheerder aanrekent aan klanten die na opzegging van een commercieel contract volgens de regelgeving door hen verder worden beleverd, wordt op grond van federale regelgeving door de CREG slechts per kwartaal berekend en loopt daardoor wat achter op de prijsontwikkeling op de markt. In Q3 2022 is het standaardtarief elektriciteit licht gedaald, aardgas licht gestegen.

Aangezien de marktprijzen wel verder zijn blijven stijgen, werd onderzocht of het nodig is de vermelde verhoogde bedragen bij te stellen, zodat ze een gelijkaardige hoeveelheid kWh blijven vertegenwoordigen. Aan het standaardtarief bij de netbeheerder zijn deze bedragen in september 2022 goed voor 226 kWh elektriciteit en 1024 kWh aardgas, wat nog steeds in lijn is met de aanvankelijk beoogde grootteorde. De verwachting was echter dat het standaardtarief voor Q4, dat de CREG tegen eind september bekendmaakt, verder gestegen zal zijn.

Voorgesteld werd om anticiperend op de prijsevolutie in het ontwerp een wijzigingsartikel op te nemen en zodra het tarief Q4 eind september bekend is, te beoordelen of een aanpassing aan de bedragen van één of beide noodkredieten aan de orde is. Voorgesteld wordt de eventuele verhogingen te beperken tot 30 juni 2023, de einddatum zoals initieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 8 juli 2022.

Op basis van de tarieven die de CREG bepaalde voor Q4 blijkt een verhoging van de bedragen aangewezen. Voor elektriciteit is 90 euro in Q4 slechts goed voor 165 kWh elektriciteit en komt 140 euro overeen met 927 kWh aardgas. Om de oorspronkelijk beoogde grootteorde van beide noodkredieten te garanderen, wordt voorgesteld de bedragen op te trekken. Voor aardgas is het nieuwe bedrag 155 euro (goed voor 1026 kWh) en voor elektriciteit 115 euro (210 kWh).

Aangezien het noodkrediet wordt terugbetaald door de afnemer heeft dit voorstel geen budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

- ARTIKEL 16: in het ontworpen artikel wordt naar aanleiding van het advies van de Raad van State de zinsnede “of waar conform artikel 5.3.1 een autonome stroombegrenzer is geplaatst” ingevoegd.
- ARTIKEL 17: voor de inwerkingtreding wordt verduidelijkt dat de inwerkingtreding plaatsvindt op de dag van de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad en niet later dan 1 november 2022. Het besluit bevat immers maatregelen die vanaf die dag toepassing moeten vinden.

4. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Er werden aan het ontwerpbesluit geen wijzigingen aangebracht die een impact hebben op de begroting van de Vlaamse overheid.

B. ESR-TOETS

Er werden aan het ontwerpbesluit geen wijzigingen aangebracht die een impact hebben op de ESR.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er werden aan het ontwerpbesluit geen wijzigingen aangebracht die een impact hebben op het personeelsbestand van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Er werden aan het ontwerpbesluit geen wijzigingen aangebracht die een impact hebben op de lokale en provinciale besturen.

5. VERDER TRAJECT

Na de definitieve goedkeuring ervan, dient het ontwerpbesluit bij hoogdringendheid te worden bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar definitieve goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft maatregelen naar aanleiding van de energiecrisis.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlagen:

1. het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft maatregelen naar aanleiding van de energiecrisis;
2. het advies van de VREG d.d. 7 oktober 2010;
3. het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State d.d. 17 oktober 2022.